

Оксана Цимбалиста,

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології та перекладу,
Державний торговельно-економічний університет
<https://orcid.org/0000-0003-4895-472X>
м. Київ, Україна

Тетяна Данкевич,

старший викладач кафедри англійської мови і перекладу,
Київський національний лінгвістичний університет
<https://orcid.org/0009-0009-7501-7249>
м. Київ, Україна

Оксана Кривенко,

старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу,
Державний торговельно-економічний університет
<https://orcid.org/0000-0003-2359-9434>
м. Київ, Україна

Формування міжкультурної комунікації на заняттях з іноземної мови

Formation of intercultural communication in foreign language classes

Анотація. Міжкультурна комунікація є надзвичайно важливою складовою сучасного глобалізованого світу. Вона сприяє розумінню та прийняттю культурних відмінностей, знижуючи ризик виникнення непорозумінь та конфліктів, що можуть виникати через різницю у цінностях, традиціях, стилях спілкування. Одним із викликів, з яким стикаються комуніканти з різних культур, є помилкове розуміння одне одного через призму стереотипів, закладених у культурних цінностях, традиціях або історичних особливостях певного народу. Стереотипи можуть створювати бар'єри для ефективного спілкування, призводячи до конфліктів або непорозумінь. Метою статті є дослідити вплив культурних стереотипів на процес міжкультурної комунікації на заняттях з іноземної мови та запропонувати способи подолання бар'єрів, які виникають унаслідок цих стереотипів. Предмет дослідження – вплив культурних стереотипів на процес міжкультурної комунікації. Об'єкт дослідження – міжкультурна комунікація в контексті міжкультурної взаємодії, тобто спілкування між носіями різних мов та культур. Міжкультурна комунікація – це процес обміну інформацією, ідеями та емоціями між людьми, які належать до різних культур

або етнічних груп. Культурні стереотипи мають значний вплив на процес міжмовної комунікації, оскільки вони формують очікування та сприйняття інших культур, часто спрощуючи або викривлюючи їхню сутність. Вони виникають через прагнення людей узагальнити поведінку представників певних націй або етнічних груп і зберігаються в суспільстві через передачу від покоління до покоління. Було виділено кілька ефективних способів для подолання стереотипів: розвиток міжкультурної компетентності, уникнення стереотипів у мові, зворотній зв'язок, вивчення іноземних мов, використання мови жестів, впровадження антистереотипного навчання. Роль викладача у розвитку міжкультурної комунікації є надзвичайно важливою, оскільки він сприяє формуванню поваги до інших культур, усвідомленню культурних відмінностей і толерантності. Міжкультурна комунікація забезпечує основу для побудови взаємовигідних відносин, допомагає уникати непорозуміння та сприяє збереженню та передачі культурної спадщини. Перспектива подальших досліджень полягає у вивченні впливу цифрових медіа на міжкультурну комунікацію, оскільки соціальні мережі та інтернет активно формують сучасні культурні стереотипи та комунікаційні практики.

Ключові слова: міжмовна комунікація, культурний стереотип, глобалізація, культура, спілкування.

Summary. Intercultural communication is an extremely important component of today's globalized world. It promotes understanding and acceptance of cultural differences, reducing the risk of misunderstandings and conflicts that may arise due to differences in values, traditions, and communication styles. One of the challenges that communicators from different cultures face is misunderstanding each other through the prism of stereotypes embedded in cultural values, traditions or historical features of a certain people. Stereotypes can create barriers to effective communication, leading to conflict or misunderstandings. The aim of the article is to investigate the influence of cultural stereotypes on the process of intercultural communication in foreign language classes and to suggest ways to overcome the barriers that arise as a result of these stereotypes. The subject of the study is the influence of cultural stereotypes on the process of intercultural communication. The object of research is intercultural communication in the context of intercultural interaction, that is, communication between speakers of different languages and cultures. Intercultural communication is the process of exchanging information, ideas, and emotions between people of different cultures or ethnic groups. Cultural stereotypes have a significant impact on the process of interlanguage communication, as they shape expectations and perceptions of other cultures, often simplifying or distorting their essence. They arise due to the desire of people to generalize the behavior of representatives of certain nations or ethnic groups and are preserved in society from generation to generation. There are several effective ways to overcome stereotypes: development of intercultural competence, avoidance of stereotypes in language, feedback, learning foreign languages, use of sign language, implementation of anti-stereotype training. The role of the teacher in the development of intercultural communication is extremely important, as he can contribute to the formation of respect for other cultures, awareness of cultural differences and tolerance. Intercultural communication

provides a basis for building mutually beneficial relationships, helps avoid misunderstandings, and contributes to the preservation and transmission of cultural heritage. The perspective of further research is to study the impact of digital media on intercultural communication, as social networks and the Internet actively shape modern cultural stereotypes and communication practices.

Key words: *intercultural communication, cultural stereotype, globalization, culture, communication.*

Вступ. Міжкультурна комунікація є надзвичайно важливою складовою сучасного глобалізованого світу. У процесі взаємодії між представниками різних культур та мовних груп виникають численні труднощі, серед яких особливу роль відіграють культурні стереотипи. Такі стереотипи часто є узагальненими уявленнями про певні нації або культури, які можуть не лише спотворювати сприйняття іншої сторони, але й негативно впливати на процес комунікації. Через це зростає необхідність розуміння ролі культурних стереотипів у міжмовній комунікації та їхнього впливу на її ефективність. Одним із викликів, з яким стикаються комуніканти з різних культур, є помилкове розуміння одне одного через призму стереотипів, закладених у культурних цінностях, традиціях або історичних особливостях певного народу. Стереотипи можуть створювати бар'єри для ефективного спілкування, призводячи до конфліктів або непорозумінь. Міжкультурна комунікація є невід'ємною частиною викладання іноземних мов у закладах вищої освіти. Вона сприяє не лише кращому опануванню мови, але й вихованню культурної обізнаності, що є ключовою компетенцією сучасного фахівця.

Тема міжкультурної комунікації привертала увагу багатьох зарубіжних науковців, зокрема в галузях лінгвістики, соціальної психології, антропології та комунікативних наук. Варто згадати праці американського антрополога Е. Голла, який запровадив поняття висококонтекстуальні та низькоконтекстуальні культури, що впливають на сприйняття і комунікацію між представниками різних культур; соціального психолога з Нідерландів Г. Гофстеде, який визначив основні культурні характеристики (такі як індивідуалізм, дистанція влади, уникнення невизначеності), що стали фундаментом для аналізу культурних відмінностей та їх впливу на комунікацію; британського лінгвіста і фахівця з міжкультурної комунікації Р. Льюїса, який запропонував модель культурного трикутника, де розглядаються лінійно-активні, мультиактивні та реактивні культури; американського дослідника М. Беннетта, який вважає, що розуміння і прийняття культурних відмінностей є важливим етапом для ефективної комунікації.

Серед відомих українських науковців, які зробили значний внесок у дослідження цієї тематики є: філолог, етнограф і мислитель

О. Потебня, який вважав, що мова відображає національну культуру і впливає на сприйняття світу; мовознавець і соціолінгвіст Л. Масенко, яка активно досліджує питання мовної ідентичності та вплив стереотипів на мовні процеси; відомий дослідник української мови та культури С. Єрмоленко, яка аналізує культурні й мовні відмінності та їхній вплив на комунікативні стратегії; соціолог і культуролог Г. Семигіна, яка досліджує питання соціальних стереотипів, у тому числі культурних, та їхній вплив на міжкультурну комунікацію і соціальні процеси.

Актуальність дослідження міжмовної комунікації та культурних стереотипів полягає в тому, що глибоке розуміння різниць і подібностей між культурами допомагає не лише покращити ефективність спілкування, але й сприяє налагодженню довіри та взаєморозуміння. Розгляд цих аспектів допомагає подолати упередження, що є важливим кроком для розвитку толерантного та відкритого суспільства.

Метою статті є дослідити вплив культурних стереотипів на процес міжкультурної комунікації на заняттях з іноземної мови та запропонувати способи подолання бар'єрів, які виникають унаслідок цих стереотипів.

Предмет дослідження – вплив культурних стереотипів на процес міжмовної комунікації. Об'єкт дослідження – міжкультурна комунікація в контексті міжкультурної взаємодії, тобто спілкування між носіями різних мов та культур.

Методологія та методи дослідження. У нашій статті було застосовано такі методологічні підходи: культурологічний (орієнтований на вивчення впливу культури на процес навчання іноземної мови, акцентуючи увагу на цінностях, традиціях та звичаях, що формують міжкультурне розуміння), комунікативно-діяльнісний підхід (зосереджений на практичному застосуванні мови через інтерактивні завдання, спрямовані на розвиток комунікаційних умінь у контексті міжкультурної взаємодії), лінгвокультурний (приділено увагу взаємозв'язку мови і культури), а також компетентнісний (фокусується на розвитку міжкультурної компетентності, тобто здатності ефективно комунікувати з представниками інших культур).

Щодо методів дослідження, то було використано теоретичні методи, зокрема аналіз наукової літератури з лінгвістики, педагогіки та культурології, а також порівняння та узагальнення даних із різних джерел щодо міжкультурної комунікації. Опитування, як один із емпіричних методів, допомогло зібрати дані про ставлення та сприйняття культурних стереотипів у різних групах. Порівняльний метод став основою зіставлення особливостей міжмовної комунікації між

різними культурами для виявлення відмінностей і подібностей у сприйнятті та вираженні культурних стереотипів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобалізація, розвиток технологій та зростання міжнародної співпраці вимагають від людей здатності ефективно взаємодіяти з представниками різних культур. Міжкультурна комунікація сприяє розумінню та прийняттю культурних відмінностей, знижуючи ризик виникнення непорозумінь та конфліктів, що можуть виникати через різницю у цінностях, традиціях, стилях спілкування. Вона допомагає людям навчитися поважати відмінності та уникати стереотипів. Знання про інші культури сприяє емпатії, терпимості й відкритості, що є основою для створення гармонійних стосунків у мультикультурних суспільствах.

Поняття «міжкультурна комунікація» Б. Слющинський розглядає крізь призму його складових – комунікація і культура. Культура – це сукупність соціальних норм і цінностей, що склалися історично і притаманні конкретній суспільній системі, комунікація – це специфічна норма взаємодії людей з передачі інформації від людини до людини, яка здійснюється за допомогою мови та інших знакових систем [10, с. 83–85].

Ф. Бацевич визначає міжкультурну комунікацію як «процес спілкування (вербального й невербального) людей (груп людей), які належать до різних національних лінгвокультурних спільнот, послуговуються різними ідіоетнічними мовами, відчують лінгвокультурну “чужинність” свого партнера за спілкуванням, мають різну комунікативну компетенцію, яка може стати причиною комунікативних невдач або культурного шоку» [2, с. 277].

Міжкультурна комунікація – це символічний, інтерпретаційний, трансакційний, контекстуальний процес, у якому люди з різних культур створюють спільні значення [12, с. 64].

У нашому дослідженні міжкультурну комунікацію визначено як процес обміну інформацією, ідеями та емоціями між людьми, які належать до різних культур або етнічних груп. Міжкультурна комунікація є складною, оскільки її учасники можуть мати різні уявлення про те, що є прийнятним у спілкуванні.

Готовність до міжкультурної комунікації не є вродженою якістю. Вона формується у процесі життєдіяльності та виражається у опануванні особистістю міжкультурної компетентності [4, с. 27].

Міжкультурна компетентність охоплює: – знання про культурне різноманіття світу та власного середовища, про цінності, норми та приховані культурні смисли, інформацію яким чином культурні відмінності визначають поведінку людини; – знання про причини непорозумінь у вербальному та невербальному спілкуванні (значення

слів, тембр голосу, жести) та готовність до з'ясування непорозуміння; – знання власних культурних умов та їх вплив на сприйняття інформації та поведінку; – здатність до гнучкості поведінки, уміння коригувати поведінку відповідно до культурного контексту, здатність поратися з неоднозначними ситуаціями і проблемами; – здатність інтерпретувати, пояснювати прояви іноземної культури в контексті культури рідної; – уміння встановлювати та будувати позитивні міжкультурні відносини; – здатність до діяльності в міжкультурних групах; – здатність діагностувати механізми власних упереджень, переконань і принципів; – толерантне ставлення до двозначності та інших людей; – повага до різноманітності, готовність до подолання упереджень; – пізнавальна допитливість, бажання вчитися, досліджувати культури та здобувати знання від міжкультурних зустрічей [11, с. 79].

Культурологічний аспект відіграє фундаментальну роль у міжкультурній комунікації, оскільки кожна культура формує унікальну систему цінностей, символів та норм поведінки, яка проявляється у повсякденному житті та обумовлює взаємодію її носіїв з іншими культурами. Культурні коди, що зберігаються в колективній пам'яті спільноти та передаються з покоління в покоління, формують так звану «ментальну програму», яка визначає сприйняття світу, способи мислення, поведінку та взаємодію. Ці коди створюють унікальні культурні «марки», за якими можна впізнати, до якої нації або етнічної групи належить людина [7].

У практичному вимірі культурні коди втілюються в різних формах – від символіки, архітектури, одягу, музики до народних звичаїв, манер поведінки та комунікативних особливостей. Водночас, ці коди можуть ускладнювати міжкультурну комунікацію, оскільки представники різних культур можуть не розуміти або помилково інтерпретувати символи та поведінкові моделі один одного. Тому культурологічний аспект вивчення міжкультурної комунікації передбачає розуміння та повагу до різних культурних кодів, що дозволяє уникати непорозумінь та створювати середовище взаємоповаги й толерантності.

На думку О. Кучмій, «міжкультурну комунікацію слід розглядати як сукупність різноманітних форм стосунків і спілкування між індивідами і групами, які належать до різних культур. Цей процес відбувається як в політиці, так і в міжособистісному спілкуванні людей у побуті, родині, неформальних контактах, тобто на макро- та мікrorівнях [6, с. 52].

Не існує ізольованих культур – усі вони живуть і розвиваються лише у діалозі з іншими культурами. Діалог культур був і залиша-

ється основним у розвитку людства. Протягом століть та тисячоліть відбувалося взаємозбагачення культур, з яких складалася унікальна мозаїка людської цивілізації. Процес взаємодії, діалогу культур має складний і нерівномірний характер. Це спосіб людського спілкування, це поєднання різних смислів (понять, символів) культури, де формується орієнтація розуму на порозуміння. Це основа, яка дає розуміння в особливостях налагодження контакту, проведення переговорного процесу [1, с. 118].

Структура міжкультурної комунікації включає в себе кілька етапів, кожен з яких є важливим для успішного спілкування з представниками інших культур. Перший етап – це розуміння культурних різниць. Цей етап полягає у тому, щоб зрозуміти, що інші культури можуть мати різні способи сприйняття інформації, інші норми поведінки та інші переконання. Другий етап – це встановлення контакту. На цьому етапі важливо створити позитивне сприйняття та встановити зв'язок зі співрозмовником. Для цього можна використовувати різні засоби, такі як жести, міміка, погляд, тон голосу, дотик та інші. Третій етап – це передача повідомлення. Цей етап передбачає передачу інформації з однієї культури в іншу. Важливо враховувати, що мова та інші символи можуть мати різне значення в різних культурах. Наприклад, деякі слова можуть мати негативне значення в одній культурі, але позитивне – в іншій. Четвертий етап – це взаєморозуміння. Після того, як повідомлення було передано, важливо переконатися, що співрозмовник зрозумів його належним чином. Це можна зробити, запитавши про те, що він зрозумів або резюмуючи основні ідеї. П'ятий етап – це вирішення конфліктів. Конфлікти можуть виникати через непорозуміння або різні культурні цінності та переконання. Важливо шукати компроміс та взаємоповагу, щоб уникнути конфліктів та досягти спільної мети. Шостий етап – це оцінка результатів комунікації. На цьому етапі важливо оцінити результати міжкультурної комунікації та зробити висновки для майбутньої взаємодії. Важливо зазначити, що кожен з цих етапів взаємодії може мати різні підходи в різних культурах, і успішна міжкультурна комунікація вимагає розуміння та поваги до різних культур та сприйняття іншого підходу до комунікації [9, с. 10–11].

Для формування міжкультурної комунікації на заняттях з іноземної мови нами було виділено кілька основних стратегій:

1. Використання автентичних матеріалів, адже вони створені носіями мови для носіїв мови, відображають культурні реалії, менталітет та особливості побуту. Це можуть бути відео, пісні, новини, блоги чи навіть меню ресторанів. Їх використання допомагає студентам не лише засвоїти мовні конструкції, але й зануритися в куль-

турний контекст. *Приклад: перегляд коротких відео з YouTube про національні свята, таких як День Подяки у США або Октоберфест у Німеччині, з подальшим обговоренням.*

2. Рольові ігри. Вони допомагають студентам моделювати реальні життєві ситуації, в яких вони взаємодіють із представниками іншої культури. Це сприяє розвитку навичок міжкультурного спілкування та зниженню страху перед спілкуванням. *Приклад: ситуація 1: один студент грає роль туриста, який намагається знайти дорогу в незнайомому місті, а інший – місцевого жителя. Турист ставить питання, використовуючи іноземну мову, а місцевий житель пояснює; ситуація 2: студенти розігрують сцену знайомства на міжнародній конференції, звертаючи увагу на різні стилі невербальної комунікації (жести, інтонацію).*

3. Проєкти з міжкультурної тематики, що допомагає студентам глибше зануритися в дослідження певної культури. У процесі вони працюють із різними джерелами, розвивають дослідницькі навички, а також вчать презентувати результати своєї роботи. *Приклад: порівняння освітніх систем двох країн з фокусом на відмінності в підходах до викладання іноземних мов. Результати обговорюються під час презентації.*

4. Дискусії на міжкультурні теми. Обговорення міжкультурних тем сприяє формуванню критичного мислення, толерантності та розуміння різноманітності. Студенти висловлюють свої погляди та дізнаються про думки інших. *Приклад: дебати на тему: «Чи повинні туристи адаптуватися до культури країни, яку відвідують?».*

5. Інтерактивні онлайн-ресурси. Сучасні технології дозволяють студентам взаємодіяти з носіями мови через відеодзвінки, чати або форуми. Це створює автентичний досвід міжкультурної комунікації. *Приклад: використання платформи Tandem для спілкування зі студентами з інших країн. Наприклад, обговорення екологічних проблем їхніх регіонів.*

7. Мовні клуби та чати, що створюють комфортне середовище для практики іноземної мови та знайомства з іншими культурами. Тематичні зустрічі стимулюють обговорення міжкультурних аспектів. *Приклад: проведення кінопереглядів з подальшим обговоренням фільму мовою оригіналу.*

8. Рефлексія. Регулярний аналіз міжкультурного досвіду допомагає студентам краще зрозуміти свої сильні та слабкі сторони, а також розвивати навички самопізнання. *Приклад: написання щотижневого блогу, де студенти описують свої відчуття та думки після виконання завдань, пов'язаних із міжкультурною комунікацією.*

Однак, незнання менталітету носіїв чужої (іноземної) мови, неповне розуміння її змісту, символіки, міміки та інших елементів

«чужомовлення» часто призводить до спотвореного розтлумачення смислу. Надійним і ефективним виходом з подібних негативних ситуацій служать «стереотипи», які допомагають сформувати судження, припущення і оцінку у таких критичних ситуаціях. Стереотип – схематичний, стандартизований образ або уявлення про соціальну подію чи об'єкт, зазвичай емоційно забарвлений і такий, що володіє стійкістю, виражає звичне ставлення людини до якого-небудь явища, яке склалося під впливом соціальних умов і попереднього досвіду. Завдяки своїй цілісності, усталеності, особливому консерватизму (традиційності) мовні (лінгвістичні) стереотипи виконують різноманітні функції, серед яких, на наш погляд, особливе значення для процесу міжкультурної комунікації мають наступні з них: захист традицій, звичаїв та звичок своєї культури; забезпечення представників своєї суспільної спільноти відповідними моделями поведінки; передбачення різноманітних форм поведінки партнерів по комунікації; пояснення дій і вчинків людей їхніми специфічними соціокультурними особливостями. За допомогою стереотипів людина ніби оволодіває тими чи іншими рисами і якостями, орієнтуючись і спираючись на які партнер по спілкуванню зможе спрогнозувати її поведінку і дії, що значно полегшує міжкультурну комунікацію [8, с. 223].

Вважаємо, що культурні стереотипи мають значний вплив на процес міжмовної комунікації, оскільки вони формують очікування та сприйняття інших культур, часто спрощуючи або викривлюючи їхню сутність. Стереотипи виникають через прагнення людей узагальнити поведінку представників певних націй або етнічних груп і зберігаються в суспільстві через передачу від покоління до покоління.

Як показує наш досвід, у міжкультурній комунікації стереотипи можуть призводити до хибного розуміння, упередженого ставлення та некоректного трактування намірів співрозмовника. Наприклад, якщо певну культуру асоціюють із холодністю чи відчуженістю, це може вплинути на інтерпретацію мовних або невербальних сигналів, навіть якщо співрозмовник насправді не виявляє подібних якостей. У багатьох випадках стереотипи створюють бар'єри для відкритого та рівноправного діалогу, змушуючи людей несвідомо ставитися до співрозмовників із недовірою або зверхністю. Крім того, стереотипи впливають на самосприйняття представників культур, які часто стикаються з негативними упередженнями, що може знижувати їхню впевненість у собі та обмежувати активність у комунікації.

О. Ігнатова вважає, що ефективне формування навички міжкультурного спілкування забезпечується наступними стратегіями: підготовка (проведіть дослідження та дізнайтеся, з ким ви матимете справу. Зверніть увагу на культурні норми та соціальні звичаї місце-

вості), вивчення мови (буде величезною перевагою безбар'єрне спілкування), спостереження (коли спілкування з представником незнайомої культури відбувається вперше, уважно слухайте та уважно спостерігайте за його поведінкою. Зверніть особливу увагу на те, як вони реагують на різні стилі спілкування, а також знайдіть схожість із вашою культурою), відкритість та самосвідомість (облиште загальні упередження і стереотипи, які ви могли мати щодо іншої культури. Зрештою, люди все ще залишаються індивідуальними особами зі своїми власними уподобаннями), питання (якщо ви не впевнені в чомусь або думаєте, що, можливо, неправильно зрозуміли те, про що вас запитують, цілком нормально запитати та уточнити, а не здогадуватися та потенційно втрапити у незручну ситуацію), допомога (отримайте поради і консультації щодо культури вашої цільової країни) [5, с. 64].

Наш практичний досвід дозволяє виділити кілька ефективних способів подолання мовних стереотипів на заняттях з англійської мови:

1. Розвиток міжкультурної компетентності. Важливо розуміти особливості різних культур і мовних норм, що допомагає уникнути неправильних інтерпретацій і сприяє кращому розумінню.

2. Уникнення стереотипів у мові. Варто використовувати мову, яка не містить узагальнень та упереджень.

3. Розвиток емпатії. Здатність поставити себе на місце іншої людини допомагає зрозуміти, чому вона вживає певні слова або вирази.

4. Зворотній зв'язок. Завжди корисно запитати співрозмовника, чи правильно його зрозуміли, або попросити уточнити думку.

5. Навчання іноземних мов. Знання іноземної мови або хоча б базових фраз допомагає зблизитися з представниками інших культур.

6. Використання мови жестів або невербальної комунікації. Іноді невербальні засоби можуть допомогти в подоланні мовного бар'єру. Однак потрібно пам'ятати, що жести можуть мати різне значення в різних культурах.

7. Впровадження антистереотипного навчання. Освітні програми та тренінги, спрямовані на боротьбу з мовними стереотипами.

Варто також підкреслити, що використання штучного інтелекту у навчальному процесі відкриває нові можливості для формування міжкультурної компетенції у студентів. Ця компетенція, яка передбачає здатність ефективно взаємодіяти з представниками інших культур, є ключовою в умовах глобалізації і передбачає індивідуалізацію навчання, забезпечуючи адаптивне навчання; моделювання міжкуль-

турних ситуацій, що дає змогу студентам брати участь у рольових іграх, створюючи реальні комунікаційні ситуації в контексті культурних особливостей; доступ до глобальних ресурсів, що сприяє знайомству із соціокультурними реаліями; аналіз міжкультурних помилок; та розвиток інтерактивного навчання завдяки використанню віртуальних помічників, які можуть допомагати у вивченні мови через діалоги, інтегровані в культурні сценарії.

Однак, роль викладача у розвитку міжкультурної комунікації на заняттях з іноземної мови є ключовою, оскільки він сприяє формуванню поваги до інших культур, усвідомленню культурних відмінностей і толерантності. Викладачам варто показати на власному прикладі, як з повагою та відкритістю ставитися до представників інших культур.

Важливо на заняттях з іноземної мови навчати студентів ефективно висловлювати думки, слухати, проявляти емпатію та враховувати емоційні потреби інших. Це допомагає налагоджувати довірчі стосунки та розвивати здатність до конструктивної взаємодії в міжкультурних умовах сьогодення.

Висновки з дослідження. У сучасному глобалізованому світі міжкультурна комунікація стає все важливішою, оскільки вона є основою для міжнародного співробітництва, культурного обміну та розвитку толерантності. Вона забезпечує основу для побудови взаємовигідних відносин, допомагає уникати непорозумінь та враховувати культурні особливості у переговорах та співпраці. Знання принципів міжкультурної комунікації дозволяє людям розвивати навички міжкультурної компетенції, що особливо важливо для фахівців, які працюють у міжнародному середовищі або мають часті контакти з іноземцями. Міжкультурна комунікація сприяє збереженню та передачі культурної спадщини, адже під час взаємодії люди зберігають власну ідентичність, водночас відкриваючи нові горизонти для самопізнання та переосмислення своєї культури. Однак на шляху до ефективної комунікації часто постають культурні стереотипи, що можуть негативно впливати на взаєморозуміння. Інтеграція штучного інтелекту у навчання іноземних мов значно розширює можливості формування міжкультурної компетенції, роблячи навчальний процес більш ефективним, персоналізованим та практично орієнтованим. Для ефективної міжкультурної комунікації на заняттях з іноземної мови необхідно розвивати навички критичного мислення, що дозволяє свідомо уникати стереотипів і оцінювати кожного співрозмовника як індивідуальність.

Перспектива подальших досліджень полягає у вивченні впливу цифрових медіа на міжкультурну комунікацію студентів закладів

вищої освіти, оскільки соціальні мережі та інтернет активно формують сучасні культурні стереотипи та комунікаційні практики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабіна В., Кудлай І. Міжкультурна комунікація як основа налагодження мирних відносин. *Acta de Historia & Politica: Saeculum*. 2023. С. 114–120.
2. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : Видавничий центр «Академія». 2009. 344 с.
3. Бахов І. Міжкультурна комунікація в контексті глобалізаційного діалогу культур. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2012. Вип. 2. С. 34–43.
4. Гутиряк О. Міжкультурна комунікація: до визначення поняття. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 47. Том 2. С. 205–208.
5. Ігнатова О. М. Європейський досвід міжкультурної комунікації в освіті і культурі. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2023. Вип. 68. С. 60–67.
6. Кучмій О. П. Міжнародна комунікація: структура та динаміка процесів. *Культура народів Причорномор'я*. 2003. Вип. 37. С. 52–55.
7. Манакін В. Мова і міжкультурна комунікація : навчальний посібник. Київ : Видавничий центр «Академія». 2012. 288 с.
8. Овчаренко Л. М., Овчаренко В. П. Лінгвістичні аспекти міжкультурної комунікації. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 30. С. 219–224.
9. Середа Д. М. Міжкультурна комунікація як чинник розвитку туризму: дипломна робота. Київ, 2023. 60 с.
10. Слющинський Б. Міжкультурна комунікація як регулятор міжособистісних відносин суспільства. *Нова парадигма*. 2016. Вип. 130. С. 82–91.
11. Borza P., Rejman K., Błażejowski W., Rejman B. Edukacja międzykulturowa – idee, koncepcje, inspiracje. Jarosław, 2018. 100 s.
12. Lustig M. W., Koester J. Intercultural competence: interpersonal communication across cultures (6th ed.). Pearson Education, Boston, 2010. 388 p.